

БИЛТЕН

ПОТРОШУВАЧ

Во овој број читајте:

**ИЗБЕГНЕТЕ ГИ „ЗАМКИТЕ“ ВО СУПЕРМАРКЕТИТЕ - НЕ ТРОШЕТЕ ПОВЕЌЕ ОД ПЛАНИРАНОТО
НОВОГОДИШНИТЕ ПРАЗНИЦИ СЕ БЛИЖАТ!!!**

ЧЕКОРИ НА ЕУ ЗА ЗАБРАНА НА СОМНИТЕЛНИТЕ ЗДРАВСТВЕНИ ТВРДЕЊА ЗА ХРАНАТА ВО ЕВРОПА

ДОГОВОР ЗА УСЛУГА ПО ОДРЕДЕНИ ПОВОДИ

ОД НАШАТА ПРАКТИКА

ЕНЕРГЕТСКИ ЕФИКАСНО И БЕЗБЕДНО ОСВЕЛУВАЊЕ

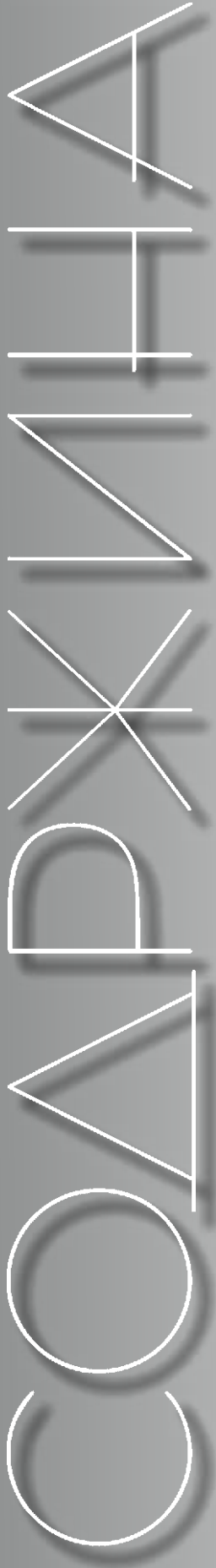
ШТО Е ФИНАНСИСКА ПИСМЕНОСТ

КОИ СЕ ВАШИТЕ ПРАВА КАКО ПАЦИЕНТ

ТЕСТ- ПЕГЛИ ЗА КОСА

ЕКОЛОГИЈА

ИСХРАНА:

- Избегнете ги „замките“ во супермаркетите - не трошете повеќе од планираното
- Новогодишните празници се ближат!!!
- Чекори на ЕУ за забрана на сомнителните здравствени тврдења за храната во Европа

ПРАВНА ОБЛАСТ

- ДОГОВОР ЗА УСЛУГА ПО ОДРЕДЕНИ ПОВОДИ – Резервација и вашите права и обврски во локалот каде што ги користите услугите

ОД НАШАТА ПРАКТИКА

ДОМУВАЊЕ И ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ

- Енергетски ефикасно и безбедно осветлување

ФИНАНСИСКИ УСЛУГИ

- Што е финансиска писменост

ПРАВА НА ПАЦИЕНТИТЕ

- Кои се вашите права како пациент

ТЕСТ

- Пегли за коса

ЕКОЛОГИЈА

- е-отпад

impressum

Билтен на потрошувачите на Македонија

Главен и одговорен уредник:
Маријана Лончар - Велкова

технички уредник:
Елизабета Спиридонова

издавачки совет:
Проф. д-р Јадранка Дабовиќ-Анастасовска, проф. д-р Лидија Петрушевска-Този,
д-р Сања Поповска Василевска

уредувачки одбор:
Маријана Лончар-Велкова,
Елизабета Спиридонова,
Епаминонда Главинац

лектор:
Јасмина Ѓоргиева

издава:
Организација на потрошувачите на Македонија

адреса:
ул. Водњанска бб,
П. факс 150, 1000, Скопје
тел/факс 3179 - 592, тел. 3212-440
E-mail: marlon@opm.org.mk
opm@opm.org.mk
www.opm.org.mk

Билтенот е заведен во регистарот на весници во Секретаријатот за информатика на Владата на Република Македонија под бр. 10-283/2. Според мислењето на Министерството за култура на Република Македонија за Билтенот на потрошувачите на Македонија се плаќа повластена стапка на данок.

Избегнете ги „замките“ во супермаркетите - не трошете повеќе од планираното

Уште за време на глобалната финансиска криза од 2008 година, кога дојде до попкапување на речиси сите производи и услуги што се нудеа на пазарот, потрошувачите се соочија со проблемот како да ги намалат своите трошоци. Се чини дека прв на удар беше делот од домашниот буџет наменет за исхрана на семејството. Од друга страна, пак, супермаркетите отсекогаш развивале и развиваат стратегии како да ги натераат потрошувачите да потрошат повеќе пари од предвиденото, применувајќи софистицирани начини за да ги продадат своите производи.

Се поставува клучното прашање како да не се подлегне на овие „маркетиншки тактики“, односно да не се потроши повеќе од планираното. Ќе се обидеме да ви откриеме еден дел од методите што ги користат супермаркетите со надеж дека ќе ви помогнеме да ги купите само оние производи кои навистина и сте имале намера да ги купите.

Пријатниот амбиент во супермаркетите делува на вашето расположение за купување. Уште на самиот влез во супермаркетите, секој ваш чекор го следи звук на пријатна музика што ве тера да се чувствувате релаксирано и пријатно. Можеби некоја од овие песни е вашата омилена? Главно, тоа се евергрини, пријатни за сечиј вкус. Тоа има за цел да ве натера да се задржите подолго од планираното, ако ништо друго, барем да ја дослушате омилената мелодија.

Сега кога сте вака релаксирани, обрнете внимание. Доколку вашето движење е насочено спротивно од движењето на скалките на часовникот, тоа не е случајно. Тоа има за цел да ве успори за да посветите повеќе внимание на производите.

Треба да знаете дека секој дел на големите супермаркети е уреден на таков начин за да ве натера да потрошите што повеќе пари. Доколку го барате лебот и млекото, побарајте ги подалеку од влезот во супермаркетот. Не случајно! Ова е тактика која нè принудува да прошетаме повеќе и да погледнеме што повеќе производи, најчесто такви за кои не сме ни имале намера да ги купиме и, секако, да потрошиме повеќе пари.

Треба да се земе предвид дека живееме во време кога речиси постојано некаде брзаме. Но, сепак, ви препорачуваме внимателно да ги разгледате рафтовите. Неретко, во висина на погледот на потрошувачот се наоѓаат најскапите производи. Доколку се наведнете, можеби ќе најдете и поевтини производи. Може да се случи на еден ист рафт да сретнете сродни производи. На пример, на рафто за зејтин да најдете брашно, а на рафто за сол и шеќер да најдете зачини. Понекогаш ваквата тактика може да ве насочи да го испланирате ручекот однапред, уште додека сте во супермаркетот.

Доколку ги погледнете боите на производите, ќе забележите дека кај поголем дел од нив главно доминираат црвената, белата, зелената и жолтата боја. Ова е еден од начините за брзо привлекување на вниманието на потрошувачите.

Внимавајте и на акциските цени. Тие ве чекаат на секое коше. Треба да знаете дека се работи за чист маркетинг. Мислејќи дека ви се нуди нешто многу поволно, веројатно ќе купите и нешто што воопшто не ви требало.

Доколку во супермаркетот има лифт, веројатно и додека се возите со лифтот ќе ве следат низа производи. Тоа е уште еден начин да ве привлечат да земете некој производ.

На крајот - касата и неизбежните ситници. Ретко кога работат сите каси. На тој начин имате можност да се задржите доволно долго за да земете уште некоја ситница. Уште ако покрај себе имате мало дете, ете можност да купите уште некое чоколатце, мастики или бонбони. Најверојатно ќе побара. И додека касиерката моли со поглед да побрзате, а луѓето зад вас нетрпеливо чекаат, ќе го купите и тоа.

Затоа, препорачуваме, секогаш пред да одите да пазарите, направете список на намирници кои ви се потребни. Предноста на списокот е во тоа што со него ќе пазарите исклучиво наменски и нема да се вратите со преполни кеси и производи што не ви требаат.

Немојте да заборавите и на рокот на траење и на цената. Погледнете го рокот на траење доколку производот е многу поевтин или е на акција. Дали пакувањето од пет производи навистина е поевтино од поединечните такви производи на некој друг бренд.

Водете сметка бидејќи честопати се случува производите да се измешаат на рафовите па да видите сосема друга цена од вистинската, односно производот да го платите поскапо. Не се снесивајте за ова да ја известите продавачката или, едноставно, препрашајте за цената доколку не сте сигурни, зашто кога ќе дојдете на каса, најверојатно ќе ви биде незгодно да го вратите производот.

Исто така, внимавајте на наградните игри. Правилата на наградната игра треба да бидат јасно пропишани, инаку може да се доведете во ситуација да нема доволно количество од посакуваниот производ за кој сте играле, па да чекате за производот подолго време или тој да ви биде заменет со друг што не ви треба. Експертите се на мислење дека не треба да одите да купувате кога сте премногу добро или премногу лошо расположени, затоа што расположението влијае врз купувањето.

Доколку купувате овошје и зеленчук, купувајте ги од пазар бидејќи така ќе купите само овошје и зеленчук, а не и некои други непотребни намирници.

Исто така, внимавајте на грамажата и на цената на производот. Честопати цената на производот е иста, но грамажата е променета, па производот сепак ќе го платите поскапо.

Новогодишните празници се ближат!!!

Се ближи времето на новогодишните и божиќните празници, а и други поводи кога во продавниците има неопишана гужва и турканица. Затоа, внимавајте!!! Правете разлика дали ќе купите чоколада Милка или Милкс Тоблероне или Тоблер, Кока Кола или Супер Кола. Иако кај прехранбените производи не се забележани некои поголеми штетни последици од повредата на туѓи реномирани трговски марки, опасноста секогаш ве демне. Впрочем, зошто да платите за квалитет кој нема да го добиете?

Што вели Законот? Законот вели дека повредата на туѓа регистрирана трговска марка е кривично дело и е предвидена казна затвор до три години. Оваа санкција, меѓутоа, се однесува на трговците.

Доколку забележите вакви производи на пазарот, можете да пријавите во Државниот пазарен инспекторат.

На што уште да внимаваме?

Читајте ги декларациите и особено внимавајте на рокот на употреба.

Секогаш барајте фискална сметка и чувајте ја.

При купување на технички производи, барајте уредно заверен гарантен лист и упатство за употреба на производот.

Патувајте со лиценцирани туристички агенции, со потпишан договор за аранжманот.

Внимавајте на ознаките и квалитетот на детските играчки и местата од каде што ги купувате.

Внимавајте при изборот на давателите на интернет услуги, правете споредба и не им верувајте секогаш на рекламните пораки.

Барајте повеќе информации за условите под кои земате кредит од банките и правете споредба помеѓу повеќе банки. Читајте ги внимателно договорите пред да ги потпишете.

Ви посакуваме среќни празници!

Чекори на ЕУ за забрана на сомнителните здравствени тврдења за храната во Европа

ПРЕЗЕМЕНО ОД BEUC

Државите-членки на ЕУ дадоа поддршка на предлог-регулативата на Европската комисија за членот 13.1. кој се однесува на здравствените тврдења за храната во Европа преку усвојување на позитивната листа на тврдења кои би можеле да се користат од страна на прехранбените индустрии во ЕУ. Европската организација на потрошувачите, BEUC, се сложи со листата од 222 тврдења како важен чекор за потрошувачите за да не бидат доведувани во заблуда преку ваквите здравствени тврдења кои се однесуваат на храната, дадени од страна на производителите на храна. Дури 80% од здравствените тврдења што се однесуваат на храната се покажаа како неосновани и научно непоткрепени. Во таа насока BEUC смета дека е крајно време да се стави крај на ваквите тврдења за тие да не се појавуваат на храната богата со масти, шеќер и сол. Листата треба да стапи во сила во 2012 година. Европската агенција за безбедност на храната (EFSA) испита преку 4 600 вакви здравствени тврдења за да помогне во составувањето на листата.

1 Тврдења што не може да бидат поткрепени:

Зелениот чај помага во одржувањето на нормален крвен притисок.

Млечот е погоден за имунолошкиот систем и / или виталноста.

Тауриноот (се наоѓа во енергетските пијалаци), во комбинација со витамини и минерали, ги зголемува менталните перформанси.

Глукозаминот помага во одржувањето на зглобовите.

2. Одобрени тврдења:

Калциумот е потребен за нормално одржување на здравјето на коските.

Намаленото консумирање на заситени масти придонесува за нормално одржување на нивото на холестерол.

Намаленото консумирање на натриум придонесува за одржување на нормален крвен притисок.

Мелатонинот помага во намалувањето на времето потребно да се заспи.

Растителните стероли и растителните станоли (кои се користат во маргарините и јогуртите) придонесуваат за нормално одржување на нивото на холестерол.

ДОГОВОР ЗА УСЛУГА ПО ОДРЕДЕНИ ПОВОДИ

– Резервација и вашите права и обврски во локалот каде што ги користите услугите

Во време кога динамиката на животот не ни дозволува да организираме забави во сопствена режија, кога е поевтино да се користат услугите на субјекти кои се занимаваат со организирање веселби (или погребни ручеци, парастоси), кога дел од храната за вакви настани се нарачува (торти, колачи, печено месо, кифли, теста и сл.), или во време кога многу често се оди во ресторан на ручек или на вечера, треба да се знаат правата и обврските кои произлегуваат од ваквиот вид на договори.

Во угостителскиот објект, договор во име на давателот на услугата склучуваат лицата што ги примаат нарачките за храна и пијалаци. Се смета дека договорот за услуги на исхрана и точење на пијалаци е склучен кога давателот на услугата ќе ја прифати резервацијата на корисникот, односно нарачката на услугите што корисникот ќе ги побара од него. Не е вообичаено секогаш да разговарате со директорот!

Кога склучувате ваков договор, особено водете сметка за тоа дека резервацијата за услуга на исхрана мора да ги содржи следниве елементи:

- вид на услугата (ручек, вечера, коктел и сл. посебни услуги),
- обем (број на лица, количина и др.),
- време на користење,
- цена.

Цената во резервацијата се назначува врз основа на добиени претходни известувања, односно по преговорите со давателот на услугата. Доколку во резервацијата не е назначена цената, се применува цената од ценовникот на давателот на услугата. Ако корисникот непосредно побара услуга на исхрана и точење на пијалаци, се применуваат цените од ценовникот на угостителскиот објект.

До кога мора угостителот да ја задржи масата и седиштето ако ја прифатил вашата резервација и дали може да ја одбие?

Корисникот може да резервира маса, односно седиште во угостителски објект за во определено време да биде послужен со храна и пијалак. Доколу давателот на услугата не наплатува посебен надомест за резервација, тој не е должен да ја прифати резервацијата на масата или седиштето. Ако ја прифати резервацијата, давателот на услугата ќе ја задржи масата, односно седиштето сè додека не оцени дека корисникот нема да дојде.

Давателот на услугата е должен да ја прифати секоја резервација за услуги на исхрана и пијалаци во границите на расположливите капацитети, како и порачка на корисникот под услови корисникот да е во можност и да е подготвен да ја плати цената, но и да е соодветен за да биде гостин во угостителскиот објект.

Во некои локали гостинот треба да е адекватно облечен (вечерен костум) и сл. Угостителот нема да ве прими ако сте во поднапиена состојба која се гледа од вашето однесување (гласно зборување и сл.). Во одредени ноќни клубови угостителот може да побара лични карти за да ја утврди возраста на гостите (полнолетноста).

Давателот на услугата има право да одбие да му даде услуги на корисникот кој не е соодветен да биде гостин во угостителскиот објект.

Кога најдоцна може да се откаже резервацијата на услуга на исхрана за групи на корисници?

Резервацијата на услуга на исхрана за групи корисници може да се откаже најдоцна 12 часа пред времето определено за почеток на користењето на услугата што е утврдена со резервацијата.

Ако корисник, односно група корисници, не ја користеле договорената услуга на исхрана, а не ја откажале во определениот рок, давателот на услугата има право на надомест на штета.

Кои се вашите права и обврски во локалот каде што ги користите услугите?

Корисникот има право непречено да ги користи порачаните услуги во угостителскиот објект, како и придружните услуги што ги дава давателот. Тој е должен во угостителскиот објект да се однесува така што нема да го нарушува редот и престојот на другите корисници и нема да ја ремети работата на персоналот.

Давателот на услугата има право да одбие натамошно услужување и престој во угостителскиот објект на корисник кој не се однесува во согласност со стан-дардите и таквиот корисник може да го отстрани од угостителскиот објект.

Дали можете непримерно долго да останете во објектот по завршувањето со консумацијата на она што сте го нарачале?

Корисникот што непримерно долго се задржува во угостителскиот објект по консумацијата, давателот на услугата претходно ќе го понуди со нова нарачка, а ако корисникот не нарача услуга, давателот на услугата може да побара од него да го напушти угостителскиот објект.

Дали задолжително треба да користите гардероба?

Ако давателот на услугата има гардероба, корисникот е должен при доаѓањето предметите да ги предаде во гардероба (палто и сл.) доколку со куќниот ред во угостителскиот објект е определено дека гардеробата е задолжителна.

Вообичаено е корисникот да ги предава во гардероба предметите за обле-кување (палто, наметка, бунда и сл.). Скапоцености и пари корисникот не може да остави во гардероба.

Давателот на услугата има право да ги прегледа предметите што корисникот ги дава во гардероба.

Што добивате при предавање на предметите во гардероба? Дали треба да водите грижа за паричникот и скапоценостите?

Давателот на услугата му издава на корисникот потврда за предметите примени во гардеробата.

За чување на предмети во гардеробата може да се наплати надомест, со тоа што давателот на услугата е должен на видно место во гардеробата да го објави износот на надоместот.

Давателот на услугата е должен врз основа на потврдата да му ги предаде на корисникот предметите оставени во гардеробата. Тој одговара за исчезнувањето и оштетувањето на тие предмети до нивната полна вредност.

За скапоцености и пари што се оставени во предадените предмети (во торба, палто и сл.) давателот на услугата не одговара.

ОД НАШАТА ПРАКТИКА

? Потрошувач прашува дали е во ред, трговец да се обидува да му продаде/наметне производ на 6-годишно дете во присуство на родител, поточно да му даде чанта и да го убедува дека тоа е идеална чанта за него, занемарувајќи го родителот?

Совет: Ова е типичен случај на нечесно пазарно однесување, односно, трговецот, со употреба на прекумерно влијание, нечесно пазарно се однесува на начин што го убедува детето да врши влијание на своите родители за да се купи одреден производ. Во овој случај потрошувачот треба да го пријави случајот во Државниот пазарен инспекторат за да го пријави нечесното пазарно однесување и доколку може да ја докаже оваа ситуација, трговецот ќе се казни во согласност со член 136 од ЗЗП.

? Колкав е рокот за кој производителот мора да обезбеди резервни сервисни делови?

Совет: Во согласност со Законот за заштита на потрошувачите, член 22, трговецот е должен најмалку за 5 години од денот на производството на производот, но не помалку од 2 години од денот на истекот на гаранцијата на производот, да обезбеди резервни делови. Овој член важи кога за производот е дадена гаранција и гарантен лист. Се разбира дека во случај кога е потребен резервен дел или, пак, станува збор за негово сервисирање во гарантниот рок, потрошувачот мора да ја има зачувано фискалната сметка.

? Потрошувач купил ЛЦД телевизор и уште во првата недела од неговото користење се појавил некој дефект. Конкретно, потрошувачот го интересираше дали рокот во кој трговецот е должен да го поправи (сервисира) производот изнесува 30 дена или 30 работни дена и дали има право на нов, бидејќи телевизорот бил користен.

Совет: Го информиравме потрошувачот дека во согласност со Законот за заштита на потрошувачите, рокот во кој трговецот е должен да го поправи (сервисира) производот изнесува 30 дена, а не 30 работни дена. Исто така, му посочивме на потрошувачот дека има право на нов телевизор, без разлика на тоа колку време е користен, доколку не е можна негова поправка, односно доколку со поправката не може да му биде отстранет

недостатокот. Таквото право произлегува од член 22 од Законот за заштита на потрошувачите, кој вели: „Во согласност со потрошувачот, производот може да се сервисира најмногу три пати во рамките на гарантниот рок и доколку не се поправи производот, потрошувачот има право да бара од трговецот да го замени со ист таков нов и исправен производ или да му го врати платениот износ на потрошувачот за купениот производ“.

? При потпишување на договор со еден приватен кабелски оператор имало листа на канали кои следуваат со претплатата, а по извесно време, дел од тие програми почнале дополнително да се наплатуваат (дополнителниот пакет насилно се продава по принцип „кој не го откаже, треба да го плати“). Корисниците немаат потпишано договор за дополнителен пакет, но поради тоа што не испратиле порака да го откажат, автоматски им се наплатува на сметката. Потрошувачот праша кои се неговите права во ваква ситуација.

Совет: Не е во ред да се наплатува нешто што не е предмет на склучен договор и самото тоа што дополнителниот пакет насилно се продава по принцип „кој не го откаже, треба да го плати“ е типичен пример за нечесно пазарно однесување. Наш совет е да се обратите до салонот во кој го сте го склучиле договорот за користење на услугата и да приговорате за сметката во која е наплатено за нешто што не е предмет на договорот, а секако да го пријавите случајот и во Агенцијата за електронски комуникации.

ЕНЕРГЕТСКИ ЕФИКАСНО И БЕЗБЕДНО ОСВЕТЛУВАЊЕ

Повеќето домаќинства можат да ја намалат потрошувачката на електрична енергија за осветлување за 50 и повеќе проценти со примена на енергетски ефикасни светилки и технологии. Времето на конвенционалните светилки со вжарено влакно веќе изминува. Постојат други расположливи решенија кои трошат многу помалку енергија, како компактните флуоресцентни светилки (КФС), диоди кои емитураат светлина (т.н. ЛЕД светилки) и флуоресцентни светилки (ФС).

Светилки со вжарено влакно	Компактни флуоресцентни светилки (КФС)*	Халогени светилки	Осветленост во лумени
25 W	5-7 W	18 W	220 lm
40 W	7-8 W	28 W	420 lm
60 W	11-12 W	42 W	720 lm
75 W	13-18 W	52 W	930 lm
100 W	18-23 W	70 W	1300 lm

Забелешка: Моќноста на КФС и халогените светилки, изразена во вати, е приближна и може да варира во зависност од производителот. Соодветно, истото се однесува и на колоната за моќта на осветлување, изразена во лумени. На амбалажата на секој производ (светилка) треба да е истакната моќноста во W и осветлувањето во lm. Вредностите од табелата треба да се користат само како индикативни.

* КФС ги има во повеќе бои, како:

- топло бела – обезбедува мека топла светлина споредлива со светлината која ја пружаат традиционалните светилки со вжарено влакно,
- студено бела – обезбедува неутрална светлина,
- дневна светлина – слична на надворешната светлина напладне.

Светилки со вжарено влакно - Добро познатите крушковидни светилки со вжарено влакно многу години наназад беа вообичаени за осветлување. Тие работат со загревање на електричен елемент кој кога ќе постигне бело вжарување, произведува светлина. Речиси целокупната енергија се претвора во топлина, а само мал дел во потребната светлина, со што тие спаѓаат во најнеефикасниот тип на светилки за осветлување.

Ваквите светилки, во скоро време, постепено ќе бидат напуштени. Нивната замена со енергетски ефикасни (ЕЕ) светилки ќе донесе големи заштеди, како за самите домаќинства, така и за државата.

Во табелата во продолжение е направена споредба на потрошувачката на електрична енергија и соодветното осветлување меѓу светилки со вжарено влакно, КФС и халогени светилки (ХС).

Флуоресцентните светилки се многу ЕЕ. Можеби се поскапи од традиционалните, но користат 80% помалку енергија и траат 4 до 10 пати подолго. Идеални се за простори каде што е потребно осветлување во поголеми периоди, како дневна соба или кујна. Исто така, произведуваат помалку топлина, па во лето не создаваат дополнително топлинско оптоварување. Постојат два вида на ФС: КФС и цевковидни светилки (флуоресцентни цевки).

- Ако се користат традиционални светилки за осветлување на голема просторија, со преоѓање на КФС може да се заштедат 80% од енергијата за таа намена.
- Ако за истата просторија се користат халогени светилки, тогаш би се заштедиле 30% во споредба со традиционалните, но би се трошело 3,5 пати повеќе од КФС.

Треба да се знаат неколку работи кога се користат КФС:

- КФС не можат да се користат со потенциометри (би се оштетила светилката и контролата), освен ако немаат ознака “затемнувачки”.
- КФС не можат да се користат во затворени лустери/плафоњерки бидејќи имаат потреба од добра вентилација, освен ако не се специјално направени за таа намена.

КФС ги има во разни облици, димензии и температурни бои. На пример, топло белата е за дневни соби, студено белата е за бањи и кујни, а дневната светлина за гаражи.

КФС содржат мало количество на жива, па затоа треба да се чистат внимателно, а на крајот од животниот век треба соодветно да се третираат како посебен вид на отпад.

Флуоресцентните цевки ги има во облик на права или кружна цевка. Поевтини се од КФС, но имаат потреба од специјални фасонки. ФС се идеални за кујни, гаражи и работилници.

Сончевата светлина е најчист и најевтин метод за осветлување при дневна светлина. Ако се гради нова куќа/станбена зграда или, пак, се реновира постоечка, треба да се разгледа можноста да се донесе повеќе сончева светлина во домот со вградување на добро проектирани прозорци, светларници, светлински цевки, внатрешни сидови со светла боја (особено јужните простории) итн.

Диодите кои емитураат светлина (ЛЕД) веќе се користени кај кујнските апарати, во екраните за мобилни телефони и кај семафорите. ЛЕД светилките се исклучително ЕЕ и се повеќе го заземаат местото на останатите. Нивната главна предност е долготрајноста - до 100 пати повеќе од традиционалните жаречки светилки. Се произведуваат како површини или ленти. Главната пречка за широка примена е нивната цена, но како технологија продолжуваат да се подобруваат, побарувачката се зголемува, а со тоа и цената се намалува.

Жаречки светилки (W)	КФС (W)		ЛЕД (W)			Осветленост (lm)
40	8	- 12	4	- 5		450
60	13	- 18	6	- 8		890
75 - 100	18	- 22	9	- 13		1210
100	23	-30	16	- 20		1750
150	30 - 55		25 - 28			2780

Дали нивото наемитираната ултравиолетова светлина од КФС треба да нè загрижува?

Вистина е дека некои КФС емитураат нешто повеќе УВ светлина од жаречките светилки, но овие емисии се занемарливи доколку КФС се постават на растојание поголемо од 25 см од луѓето.

Дали КФС произведуваат светлина која „трепка“?

Современите КФС не произведуваат светлина која трепка. Тие работат со фреквенција поголема од 20000 циклуси во секунда. Современите линеарни флуоресцентни цевки трепкаат со фреквенција поголема од 5000 пати во секунда. Човечкиот мозок не ја забележува оваа зачестеност на трепкањето (студиите покажуваат дека еден процент од луѓето можат да забележат трепкање со зачестеност од 60 пати во секунда), а исто така е многу над границата на трепкање поврзана со фотосензибилната епилепсија (5-30 пати во секунда).

Ако се забележи трепкање на линеарна флуоресцентна цевка, тоа најверојатно се должи на дефект и треба да се замени. Ако КФС има забележливо трепкање, тоа може да е последица на слаб квалитет или, пак, е неправилно прицврстена во фасонката.

Како да се постапи доколку дојде до кршење на КФС или друга светилка која содржи жива?

Краткотрајното потенцијално изложување (особено при чистење на скршен материјал од КФС) не претставува значителен ризик по здравјето на возрасни лица (вклучувајќи и бременни жени) или деца. Следните едноставни инструкции за чистење и одложување на скршени КФС придонесуваат за превентивно намалување на ризикот:

- Да се отворат прозорците и вратите во близина и да се проветрува просторот 15 минути пред да се отпочне со чистење на скршената светилка. Да не се остави вклучен климатизер или конвективно грејно тело, бидејќи можат да ги рециркулираат живините пареи во просторијата.
- Да не се користи правосмукалка или метла на цврсти површини бидејќи со тоа може да се разнесе содржината на светилката и да се контаминира уредот. Наместо да се собира искршениот материјал (на пр., се користи хартија или картон), да се користи стаклен сад кој може да се затвори со метално капаче.
- Да се користат гумени ракавици за еднократна употреба.
- Да се користи крпа за еднократна употреба со која внимателно ќе се отстранат делчињата.
- Да се користи леплива лента и/или влажна крпа за да се избришат преостанатите стаклени делчиња и/или прашина.
- За килим или друга ткаена подлога, внимателно да се отстрани колку што е можно повеќе од искршениот материјал со примена на лопатка и леплива лента; ако е потребно, површината да се помине со правосмукалка, но треба да се обезбеди дека ќесата после тоа ќе се фрли или ако се работи за правосмукалка со вода – садот треба темелно да се исчисти.
- Се што е користено за чистење (ракавици, метла, влажна крпа или салвета, стаклениот сад во кој е собран искршениот материјал од светилката), треба веднаш да се отстрани во надворешен контејнер, но никогаш во контејнер за рециклирање.

ШТО Е ФИНАНСИСКА ПИСМЕНОСТ

Финансиската писменост ја гледаме како еден широк концепт кој вклучува информации и однесување, важни за сите потрошувачи, без оглед на нивното богатство или приходи. Дефиницијата на финансиска писменост, развиена од страна на OECD, гласи вака:

Финансиската писменост е процес во кој потрошувачите / инвеститорите ги подобруваат своите сфаќања за финансиските производи и поими, преку информирање, инструкции и/или објективни совети и ги развиваат своите способности и довербата како би станале свесни за финансиските ризици и можностите да направат добар избор, да знаат каде да побараат помош и да преземат други ефективни акции за подобрување на нивната финансиска состојба и заштита.

Финансиската писменост е од полза кога се во прашање личните финансиски прашања. Оттука, финансиската писменост често вклучува правилно донесување на одлуки за лични финансиски области како што се: недвижен имот, осигурување, инвестиции, заштеда, даночни планирања и пензионирање. Таа, исто така, вклучува познавање на финансиски концепти како: камати, финансиско планирање, раководење со кредитни картички, методи на поволни заштеди, права на потрошувачите, временска вредност на парите, итн.

Финансиската писменост е еден активен процес во кој добивањето на информации е само почеток, додека јакнењето на знаењата на потрошувачите да преземат акции за подобрување на нивната финансиска благосостојба е крајна цел. Финансиската писменост има клучно значење за тоа каков треба да биде пристапот кон финансиите, но и креирање на иницијативи кои водат до донесување добри финансиски одлуки.

Овие вештини подеднакво се важни како за потрошувачите во развиените земји со развиени финансиските пазари, така и за сиромашните потрошувачи. Многу земји во развој, исто така, практикуваат едукации за промена на однесувањето на потрошувачите со цел да се намали веројатноста дека тие ќе станат жртва и ќе купат производи или услуги кои не се во нивен најдобар интерес. Затоа, едукацијата на потрошувачите од аспект на финансиска писменост е многу битен сегмент на денешното живеење.

Финансиската писменост е особено важна денес, од неколку причини. Таа може да им помогне на потрошувачите да се подготват за потешки финансиски времиња, преку практикување на стратегии со цел ублажување на ризикот од типот: акумулирање заштеди, распределба на средствата и купување на полиси за осигурување. Финансиската писменост, исто така, треба да помогне во јакнењето на потрошувачкото однесувања во однос, на пример, на навремено плаќање на сметките и избегнување на презадолженоста. Таа помага да се подобри ефикасноста и квалитетот на финансиските услуги. Доколку се финансиски писмени, потрошувачи повеќе од кога било ќе можат да направат процена и споредба на финансиските производи кои се нудат, како на пример, банкарски сметки, штедење, кредити и заеми, опции, платни инструменти, инвестиции, осигурување и така натаму.

Ако давателите на финансиските услуги имаат поголеми знаења, односно предност во однос на потрошувачите околу понудените финансиски производи и услуги, тоа може да доведе до слабење на финансиските пазари. Имено, информациската асиметричност во корист на финансиските институции и советници може да биде многу штетна за потрошувачите со тоа што тие нема да имаат соодветни алатки за во целост да ги проценат своите права и обврски како финансиски потрошувачи, па на тој начин можат да бидат изложени на финансиски ризици. Ова, исто така, може да резултира со неоптимални избори и одлуки од страна на потрошувачите, избори кои најчесто се попкапи или не се соодветни за нивните потреби.

Од друга страна, финансиски писмените потрошувачи ќе помогнат да се зајакне притисокот на конкуренцијата на финансиските институции за тие да понудат соодветни цени и транспарентни услуги, со можност за споредување, опции, право на информации и поефикасно преговарање. Тие, исто така, на овој начин можат да извршат притисок да се обезбедат пазарни стандарди и да се врши соодветен надзор на финансискиот систем. На крајот на краиштата, финансиските институции, исто така, ќе имаат корист, од причина што информираниите клиенти претставуваат помал ризик и придонесуваат за одржливи финансиски услуги.

КОИ СЕ ВАШИТЕ ПРАВА КАКО ПАЦИЕНТ

Право на учество во одлучувањето

Ова право го опфаќа вашето право на информираност и правото на прифаќање или одбивање на определена медицинска интервенција. Ова право може да биде ограничено само кога тоа е оправдано со здравствената состојба, во случаи и на начин уреден со Законот.

Право на информираност

Вие, како пациент, имате право да бидете потполно информирани, на разбирлив и соодветен за вас начин, за:

- вашата здравствена состојба;
- препорачаните медицински интервенции;
- можните предности и ризици при спроведувањето, односно
- неспроведувањето на препорачаните медицински интервенции;
- вашето право на одлучување за препорачаните медицински интервенции;
- можните замени за препорачаните медицински интервенции;
- причините за евентуалните разлики на постигнатиот резултат од
- медицинските интервенции во однос на очекуваниот;
- текот на постапката при укажувањето на здравствената заштита;
- препорачаниот начин на живеење;
- правата од здравствената заштита и здравственото осигурување и
- имињата, стручната подготовка и специјализацијата на здравствените работници
- кои непосредно ви укажуваат здравствена заштита (преку задолжително јавно
- истакнување на лиценцата за работа).

Право на одбивање на прием на информација

Вие, како пациент, со ваша писмена потпишана изјава, имате право да одбиете прием на информација за природата на својата здравствена состојба и очекуваниот исход од предложените или преземените медицински интервенции, освен во случаите во кои мора да бидете свесни за природата на својата болест, за да не го загорзите здравјето на другите.

Право на второ стручно мислење

Секогаш имате право да побарате второ стручно мислење за вашата здравствена состојба. Ова право може да го остварите со поднесување на усно или писмено барање, а секој здравствен работник со најмалку иста стручна подготовка како на здравствениот работник кој го дал првото мислење има обврска да ви го даде мислењето.

Право на прифаќање и одбивање на определена медицинска интервенција

Прифаќањето или одбивањето на определена медицинска интервенција, како пациент, го изразуваат со потпишување на изјава

на образец кој ќе ви го даде здравствената установа, освен во случаи на медицински интервенции чиешто одложување или преземање би го загрозило или би предизвикало привремено или трајно оштетување на вашето здравје, односно здравјето на други лица. За пациент кој не е при свест, за пациент кој е примен во здравствена установа без негова согласност, за деловно неспособен и за малолетен пациент, изјавата ја потпишува родителот, законскиот застапник, односно старателот.

Без ваша писмена согласност не можете да бидете вклучени како пациент во научно истражување и во медицинска настава.

За ваше вклучување како пациент во научно истражување и за вклучување во медицинска настава е потребна ваша изречна и доброволно потпишана согласност. За вашето вклучување во научно истражување потребно е да ви се дадат информации за природата, важноста, последиците и ризиците од истражувањето, како и да се исполнети следните услови: да не постои замена за истражувањето со која би се постигнала истата или приближно истата цел, ризиците на кои се изложува пациентот да се сразмерни на можната корист, истражувањето да е одобрено од страна на етичка комисија и пациентот да е информиран за своите права. За вклучување во медицинска настава може да дадете и усна согласност пред двајца сведоци.

Право на увид во медицинското досие

Освен што имате право да бидете информирани дека за вас се води медицинско досие, вие имате право и на увид во досието и тоа преку правото да добиете извод или копија од податоците и документите од медицинското досие, како и да побарате појаснување на податоците. Ова право може да го остварите и ако писмено овластите друго лице. Во случај на смрт, право на увид во медицинското досие има брачниот или вонбрачниот другар, полнолетно дете, родител, брат или сестра, како и законскиот застапник или старателот.

Право на доверливост (тајност)

Ова значи право на тајност на вашите лични и медицински податоци кои и по вашата смрт мора да се чуваат во согласност со прописите за заштита на личните податоци. Откривање на податоците може да се направи само со ваша писмена согласност или ако тие се неопходни за медицинска интервенција во друга установа, а за други видови на обработка (историски, научни, истражувачки или едукативни цели), обработката треба да е извршена без можност за откривање на вашиот идентитет или ако тоа е во согласност со друг закон за заштита на животите, безбедноста или здравјето на други лица.

Право на професионални контакти

Вие имате право на професионални контакти со лица од здравствената установа и контакти со други лица, а во текот на престојот во болничка здравствена установа, во согласност со куќниот ред и можностите, имате право на примање на посетители, примање и испраќање на пошта и телефонски разговори на свој трошок, следење на радио и телевизиски програми, учествување во верски активности и користење на викенд-отсуство во согласност со здравствената состојба.

Право на самоволно напуштање на здравствената установа

Ова право може да го остварите само ако дадете писмена изјава или усмена изјава пред двајца сведоци кои ја потпишуваат изјавата за вашата намера да ја напуштите установата. Оваа изјава се приложува во вашето медицинско досие. Правото може да ви се ограничи ако напуштањето на здравствената установа би било штетно за вашето здравје или здравјето и безбедноста на други лица, како и во случаи пропишани со друг закон.

Право на приватност

Вие имате право на услови што обезбедуваат приватност при медицинските интервенции, а особено при пружањето на лична нега и тоа само во присуство на оние лица кои се неопходни за извршување на интервенцијата, односно негата, освен ако се согласите или побарате да биде поинаку. Ако сте сместени во болничка здравствена установа, имате право да бидете сместени во одвоени простории од пациент со различен пол и да поседувате предмети за лична употреба, за облекување, за лична хигиена, како и за други лични и неопходни потреби во согласност со вашата здравствена состојба. Ако се работи за малолетен пациент, тој има право да биде сместен одвоено од полнолетен пациент.

ПЕГЛИ ЗА КОСА

Текстот е преземен од Stiftung Warentest 6/2011.

Напоменуваме дека цените дадени во текстот се однесуваат на германскиот пазар

Пеглите за коса служат за исправање на косата која притоа треба да изгледа сјајно и здраво. Сепак, во реалноста, некои од нив, поради високата топлина, ја оштетуваат косата, а други, пак, претставуваат опасност за корисникот. 7 од 12 пегли на тестот добија оценка „недоволен“.

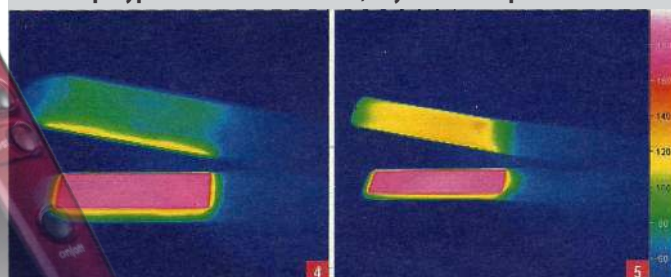
1. Со еден потег: прамените може да се исправаат од коренот до врвот.

2. Во процес: кај апаратот на Rossmann постои можност косата да се заглави на местото каде што се вадат плочките.

3. Во споредба: левата половина од косата одлично се исправа со пеглата на ghd, десната – лошо со пеглата за коса на Rossmann. (продолжение на стр.35 агол долу лево)

4. Сино-зелениот појас: приказот на топлината на Braun Satin Hair 7 покажува дека надворешната површина не се загрева премногу. На најжешките места измерената температура изнесува околу 70 °C.

5. Опасност од изгореници: температурата на надворешната обвивка на пеглата за коса на Russell Hobbs, на одредени места е поголема од 110 °C. Се смета дека тоа е премногу висока температура за кожата на главата, за ушите и за прстите.

На модната писта, црвениот килим, рекламните спотови – топ моделите насекаде ја лелеат својата права и сјајна коса. Светлината се прелева на косата како на свила. Веќе со години, трендот на фризури и во секојдневието се темели на таканаречениот Sleek Look (сјаен изглед). Само во 2010 година граѓаните на Германија купиле повеќе од еден милион пегли за коса. Притоа, тенденцијата расте. Овие производи покажуваат дека може да се исправи дивата, прекршена, па дури и витканата коса. Меѓутоа, некои од нив се покажаа штетни за косата, а многу од нив покажаа пропусти во сигурносната заштита. Поради тоа, на тестот, 7 од 12 пегли за коса ја добија оценката „недоволен“.

Дизајни кај кои постои опасност од пожар

Тестот покажа дека кај пеглите за коса на Grunding и Russell Hobbs се загрева не само внатрешната површина, туку и обвивката. Површината на пеглата се загрева до температура од над 100 °C. Тоа е повеќе од дозволеното и е доволно за да се изгорат кожата на главата, ушите и прстите. Овие два апарата паднаа на тестот заедно со сите оние кај кои не постои автоматско исклучување кое по некое време го прекинува доводот на струја, доколку пеглата за коса не се употребува. Автоматското исклучување треба да ја спречи катастрофата која би настанала поради неисправноста на кабелот или прегревањето на пеглата за коса.

Најевтините најлошо ја исправаат косата

Најевтините пегли за коса од марките Technostar, Rossmann, Severin и Carrera, учесници на тестот, најлошо ја обликуваат косата. На пример, кај Severin, двата крака, т.е. плочките на пеглата за коса, не се затвораат добро, со што дел од косата паѓа надвор од нив. Експертите како најдобар избор ги посочија екстремно рамните керамички плочки, а покрај тоа облогите од турмалин и титаниум кои се во состојба особено добро да ја распределуваат топлината. Благодарение на квалитетните керамички плочки, победниците на тестот, Braun и ghd, се лизгаат по косата како подмаčkани. Со еден потег може да се измазни дури и претерано витканата коса. Освен тоа, рафинираната електроника ја одржува топлината на едно одредено ниво, наместо да ја испушта на кратки и ненадејни интервали, како што е случај кај вообичаените и едноставни грејни тела. Многу добро испегланата коса трае и по осум часа – освен доколку претходно не е уништена од дожд и влага.

Косата се уништува на температура од 230 °C

Дури и со најдобрите апарати, пеглањето на косата претставува опасна дејност: под дејство на топлината и притисокот во косата се втиснуваат и остатоците од првотот кои потоа како мантил се обвиткуваат околу внатрешноста на влакното. Колку е повисока температурата, толку е посјајна косата. Но, изгледот мами: топлината од над 180 °C е штетна за фарбаната коса, а онаа од над 200 °C за здравата. Косата го губи сјајот и станува сува и оштетена.

Во домашни услови, штетата се забележува по неколку употреби, а во долгорочниот тест, уште во лабораторијата. Вклучена на најјакото, со температура од 230 °C, пеглата за коса на Remington многу ја оштетува косата. Притоа пука кутикулата, внатрешноста на влакното може да се стопи и да не се репарира повторно. Ваквото сценарио е одамна познато. Уште за пресата за коса, која е претходник на пеглата за коса, важеше основното правило дека температурата е добра кога хартијата ставена помеѓу двата крака на пресата нема да се јаглениса.

Совет

Двете најскапи пегли за коса на тестот се покажаа и како најдобри: „многу добрата“ пегла за коса Braun Satin Hair 7 по цена од 63 евра и добриот култен производ ghd IV styler по цена од 195 евра. И двата производа со леснотија лизгаат по косата и со еден потег ги исправаат прамените. Тоа се должи на квалитетните керамички плочки и на добрата топлотна електроника. Освен тоа, вградена е и заштита за косата: плочките не се загреваат повеќе од дозволените 200 °C.

Совети:

Подготовка: Најдобро се пегла штотуку измиената и добро исушената коса. Мократа коса се „вари“ и со тоа се оштетува. Соберете го горниот дел на косата со штипка. Најчесто не е потребен спреј за пеглање на косата кој би можел да остави тврдокорни флеку на апаратот.

Регулирање на температурата: Наместете ја температурата – за здрава и јака коса - не поголема од 200 °C. Границата за нежна, фарбана, бланширана или оштетена коса изнесува 180 °C.

Пеглање: Земете еден прамен помеѓу показалецот и средниот прст на раката и истегнете го. Со другата рака влечете ја пеглата за коса во еден потег, од коренот до врвот. Пеглајте прамен по прамен – прво долниот дел на косата, а потоа горниот. Пеглајте ги прамените во правец од вратот кон лицето. Со спреј за коса можете да ја фиксирате фризура.

Ладење: По секоја употреба, оставете ја пеглата за коса 10 минути да се олади на површина отпорна на топлина и вон дофат на деца.

Паузи: Не ја пеглајте косата постојано. Во основа, здравата коса многу подобро го поднесува изложувањето на топлина отколку оштетената.

Да се избегнува: Сојузниот институт за одредување на ризикот предупредува на новите хемиски средства за пеглање на косата кои доаѓаат од странство или може да се купат на интернет. Овие производи може да содржат канцерогениот формалдехид.

Braun

63 евра

МНОГУ ДОБАР (1,4)

Најдобра: Непречено лизга по косата која потоа убаво сјае. Корисно: Дигитален показувач на температурата за контролирање на топлината. Не се загрева повеќе од 200 °C. Исплатливо за цената.

ghd

195 евра

ДОБАР (1,6)

Луксузна со мал недостаток: Скапиот апарат кој во светот претставува култ, најдобро од сите ја исправа косата. Има само еден степен на топлина, но никогаш не е прешка за косата. Недостаток: Натписот не е траен.

Udo Walz

60 евра

ЗАДОВОЛИТЕЛЕН (3,0)

За повремена употреба: Апаратот на познатиот фризер со модерна рачка добро ја исправа косата. При долгорочна употреба ја оштетува косата повеќе од многуте конкуренти. Прекинувачот е подложен на расипување.

BaByliss

40 евра

ЗАДОВОЛИТЕЛЕН (3,1)

Бавна: На оваа пегла за коса потребни и се речиси 6 минути за да може да се употребува. Потоа добро обликува, но при долгорочна употреба ја оштетува косата повеќе од многуте конкуренти.

Carrera

20 евра

ЗАДОВОЛИТЕЛЕН (3,2)

Просечна: Овој евтин апарат просечно добро ја исправа косата. Причина: При пеглање малку се помрднуваат алуминиумските плочки кои се обложени со керамика.

Grundig

23 евра

НЕДОВОЛЕН (5,0)

Жешка: Надворешната површина на одредени делови е пожешка од 100 °C, што е премногу. Потребни се повеќе од 8 минути за да се загрее и просечно добро се лизга по косата. Ризично: Не постои автоматско исклучување.

Philips

32 евра

НЕДОВОЛЕН (5,0)

Нерегулирачка: И покрај нефлексибилните плочки, таа многу добро ја исправа косата на единствениот топлотен степен. Сепак, потребни се речиси 8 минути за да се загрее. Ризично: Не постои автоматско исклучување.

Rossmann

8 евра

НЕДОВОЛЕН (5,0)

Многу бавна: Потребни се речиси 12 минути за да се загрее, а потоа многу тешко се движи по косата. Дел од косата се заглавува во процепот помеѓу апаратот и плочките. Ризично: Не постои автоматско исклучување.

Severin

15 евра

НЕДОВОЛЕН (5,0)

Лоша: Нејзините керамички плочки не се затвораат добро. Последица: Дел од праменот може да излезе од страните. Свкупно, тешко ја исправа косата. Ризично: Не постои автоматско исклучување.

Technostar

5 евра

НЕДОВОЛЕН (5,0)

Најевтина: Оваа пегла е екстремно евтина, но ризична - недостасува автоматско исклучување. Потребни се повеќе од 8 минути за да се загрее, просечно ја исправа косата и лошо се движи по неа.

пегли за коса

	Braun Satin Hair 7 Iontec ES 2 Typ 2546	ghd IV styler ¹⁾	Udo Walz Creativity Bellissima Art. Nr. 1647/B 1 700	BaByliss Pro230 Wet and Dry St27E ²⁾	Carrera Pure Lavander керамичка пегла за коса Art. Nr. 8261413	Grundig Solid Ceramic Hair Styler Straight and Curis HS 4930 ³⁾	
Евалуација	63	195	60	40	20	23	
Средна цена во евра	63	195	60	40	20	23	
ОЦЕНКА ЗА КВАЛИТЕТ	100%	МНОГУ ДОБАР (1,4)	ДОБАР (1,6)	ЗАДОВОЛИТЕЛЕН (3,0)	ЗАДОВОЛИТЕЛЕН (3,1)	ЗАДОВОЛИТЕЛЕН (3,2)	НЕДОВОЛЕН (5,0)
РЕЗУЛТАТ ОД ОБЛИКУВАЊЕТО 30 %	многу добар (1,5)	многу добар (1,3)	добар (1,7)	добар (2,0)	задоволителен (3,2) ¹⁾	добар (2,0)	
Исправање/трајност	++/++	++/++	+/+	+/+	o ⁴⁾ /o	+/+	
Сјај/сувост	++/++	++/++	++/++	+/+	+/+	++/++	
Расчешлување/наелектризираност	+/+	++/+	+/+	+/+	o/+	+/+	
ОШТЕТУВАЊЕ НА КОСАТА 0%	добар (2,0)	многу добар (0,5)	задоволителен (3,0) ¹⁾	задоволителен (3,1) ¹⁾	добар (2,5)	добар (1,6)	
УПОТРЕБА 25%	многу добар (1,2)	многу добар (1,4)	многу добар (1,5)	задоволителен (2,7)	добар (2,1)	доволен (4,4)	
Зафаќање на косата/лизгање-движење по косата	++/++	++/++	++/++	++/+	++/o	+/o	
Време за загревање/регулирање на температурата	++/++	++/++	++/++	o/o	+/o	- ⁵⁾ /o	
РАКУВАЊЕ 25%	многу добар (1,4)	добар (1,7)	добар (1,7)	добар (1,9)	добар (2,4)	добар (1,9)	
ТЕХНИЧКО ТЕСТИРАЊЕ 10%	многу добар (1,3)	многу добар (1,2)	задоволителен (3,5)	многу добар (1,2)	многу добар (1,3)	добар (2,5)	
СИГУРНОСТ 10%	многу добар (1,3)	задоволителен (3,5)	добар (1,8)	добар (1,8)	добар (1,6)	недоволен (5,0) ¹⁾	
Температура на површината на апаратот/трајност на натписот	++/++	o/o ¹⁾	o/++	o/++	o/++	-/++	
Механичка/електрична сигурност	++/+	++/+	++/+	++/+	++/+	++/.*	
ТЕХНИЧКИ ОСОБЕНОСТИ							
Ионизирачка функција (во согласност со пондувачите)/можност за закачување	■/□	□/□	■/□	□/□	□/■	□/□	
Контролно светло/дисплеј	■/■	■/□	■/■	■/□	■/□	■/□	
Степени на топлина/температура во °C	15/130-200	1/175-185	7/140-200	25/130-230	5/120-200	1/200	
Време за загревање во минути	1,5	0,7	1,0	5,5	2,4	8,2	
Флексибилни плочки/материјал (во согласност со пондувачите)	■/керамика	■/керамика	□/жазд керамика	■/титаниум керамика	■/керамички обложени алуминиум плочки	■/комплетно керамичка	
Должина на мрежниот доводник во метри/тежина во грамови	2/402	3/356	2/387	2/345	3/368	2/385,0	
Легенда за резултатите од тестот: ++ = многу добар (0,5-1,5), + = добар (1,6-2,5), o = задоволителен (2,6-3,5), □ = доволен (3,6-4,5), - = недоволен (4,6-5,5).		При иста оценка на квалитет, редоследот е по азбучен ред. *) води до намалување на оценката (види „Избрано...“ на стр. 37) ■ = да □ = не	1)Кпоред пондувачот, заменет со новиот модел ghd Gold Classic. 2) Според пондувачот, заменет со новиот модел BaByliss S1 227E. 3) Според пондувачот, не се произведва повеќе. 4) Оштетувањето на косата се утврдува на најнискиот степен на температура. 5) Цена која ние ја плативме. Пондувачи, види стр. 96.				

Remington**60 евра****НЕДОВОЛЕН (5,4)**

Лажна: На температура од 230 °C, оваа пегла брзо ја исправа косата и дава јак сјај, но таа е најмногу уништена отколку кај сите други пегли кои учествуваа на тестот.

Russell Hobbs**40 евра****НЕДОВОЛЕН (5,4)**

Опасна: Површината се загрева повеќе од 110 °C – опасност од горење на кожата на главата, ушите и прстите. Инаку, севкупно, овој апарат добро ја обликува косата.

(стр. 37 десно во сина рамка)**Избрано, испитано, оценето****На тестот: 12 пегли за коса****Набавка на примероците за тестот: Ноември - декември 2010****Цени: Според информациите на понудувачите во април 2011****НАМАЛУВАЊЕ НА ОЦЕНКАТА**

Доколку резултатите од обликувањето или оштетувањето на косата се задоволителни или полоши од тоа, или сигурноста е недоволна, тогаш оценката за квалитет не може да биде подобра. Доколку исправањето е задоволително или полошо од тоа, не може да се добие подобар резултат од обликувањето. При оценка „недоволен“ за времето за загревање, вкупната оценка за употреба би можела да биде само половина оценка повисока. При оценка „доволен“ за трајноста на натписот за сигурносните упатства, вкупната оценка за сигурност би можела да биде само половина оценка повисока. При оценка „недоволен“ за температурата на површината на апаратот или за електричната сигурност, сигурноста не би можела да биде со повисока оценка.

Philips SalonStraight Active Ion HP8310 ³⁾	Rossmann/Ideenwelt пегла и преса за коса	Severin HairCare HC 0614	Technostar HS 1200 SER ³⁾	Remington S9950 Shine Therapy	Russell Hobbs Slimline пегла за коса Art. Nr. 14767-56
32	8	15	5	60	40 ³⁾
НЕДОВОЛЕН (5,0)	НЕДОВОЛЕН (5,0)	НЕДОВОЛЕН (5,0)	НЕДОВОЛЕН (5,0)	НЕДОВОЛЕН (5,4)	НЕДОВОЛЕН (5,4)
добар (1,6)	задоволителен (2,9)	доволен (3,6)	задоволителен (3,2)	многу добар (1,4)	добар (1,7)
++/++	o ¹⁾ /o	e ¹⁾ /o	o ¹⁾ /o	++/++	+/+
++/++	+/+	+/+	+/+	++/++	++/+
+/+	o/+	o/+	+/+	++/+	+/+
добар (2,1)	добар (1,8)	добар (1,8)	добар (2,2)	недоволен (5,4) ¹⁰⁾	добар (2,1)
доволен (4,3)	недоволен (5,0)	доволен (4,4)	доволен (4,4)	многу добар (1,3)	добар (1,7)
++/+	e/+	e/+	++/e	++/++	++/+
-*)/e	-*)/e	-*)/e	-*)/e	++/++	+/+
добар (1,7)	задоволителен (2,6)	добар (2,1)	задоволителен (2,7)	многу добар (1,4)	добар (1,7)
многу добар (1,3)	многу добар (1,2)	многу добар (1,2)	многу добар (1,2)	многу добар (1,1)	многу добар (1,2)
недоволен (5,0) ¹⁾	недоволен (5,0) ¹⁾	недоволен (5,0) ¹⁾	недоволен (5,0) ¹⁾	добар (1,6)	недоволен (5,4) ¹⁾
o/++	o/++	o/++	o/++	o/++	-*)/++
++/-*)	++/-*)	++/-*)	++/-*)	++/+	++/+
■ ■	□ ■	□ ■	□ ■	□ □	■ □
■ □	■ □	■ □	■ □	■ ■	■ ■
1/210	1/прбл. 160	2/макс. 180	1/180	9/150-230	6/130-230
7,6	11,5	8,0	8,4	1,9	2,0
□/керамика	□/керамички обложена	□/керамика	□/керамика	■/керамика	□/керамичко турмалински слој
2/327	2/356	2/333	2/227	2/369	2/278

РЕЗУЛТАТ ОД ОБЛИКУВАЊЕТО: 30 %

На тестот се пеглани, т.е. исправана е едната половина од сувата природна, виткана или многу виткана коса на 27 испитанички. Двајца фризери и еден експерт го оценуваа резултатот од обликувањето и состојбата на косата (исправање во однос на употребата, трајноста, сјајот, расчешлувањето, сувоста и наелектризираноста). Резултатите се толкувани со помош на анализа на варијансата и со споредување на средната вредност по парови (LSD – тест).

ОШТЕТУВАЊЕ НА КОСАТА: 0%

Оштетување на косата е утврдено на дефинирано суви, бланширани и фарбани природни прамени на коса. Одредување на расчешлувањето со помош на универзална машина за тестирање, пред и по пеглањето со највисока можна температура.

УПОТРЕБА: 25%

Двајца фризери и десет експерти во фризерско и практично тестирање го оценуваа зафаќањето на косата, лизгањето/движењето по косата, времето за загревање и регулирањето на температурата. Освен тоа, беше одредено и времето на загревање додека се постигне температурата за работа.

РАКУВАЊЕ: 25%

Десет обучени испитанички го употребуваа секој апарат во текот на една недела и, меѓу другото, ја оценија и поставеноста и достапноста на прекинувачот, погодноста за употреба на апаратот и должината на кабелот. Експерт го оценуваше упатството за употреба.

ТЕХНИЧКО ТЕСТИРАЊЕ: 10%

Тестот се спроведе со 400-часовно постојано тестирање во циклус од по 15 минути употреба при највисок степен на температура и 15-минутна пауза (200 часа чисто време на работа). Освен тоа, беше спроведен и тест за кородирање во согласност со DIN EN ISO 6270-2 (АНТ). Се испитуваше и стабилноста со тест на паѓање од 70 см височина и издржливоста на мрежниот прекинувач со преку 10 000 пати маханичко притискање.

Сите апарати го положија тестот за ограничување на интерференцијата во согласност со EN 55 014-1, а воедно и тестот за оштетување на материјалот (на пр., со средства за нега на кожата).

СИГУРНОСТ: 10%

Сигурноста е испитувана во согласност со DIN EN (VDE 0700) 60335-1 и DIN EN 60335-2-23.

е-отпад

Купувате компјутер, мобилен телефон, телевизор и слично, без притоа да размислувате за тоа дека во моментот кога ќе застарат, ќе мора да ги фрлите. Дали сте свесни за тоа дека во тој момент тие стануваат многу проблематичен отпад?

Со напредокот на технологијата, електронските апарати како компјутери, телевизори, телефони, мобилни телефони, факсови, копири, батерии, кабли и сл. се сè поприсутни во нашите домови. Кога ќе се истрошат, овие електронски производи стануваат електронски отпад. Постојат податоци кои укажуваат дека овој отпад сè повеќе се натрупува и тоа во огромни количини. Но, треба да знаеме дека ваквиот отпад е проблематичен поради тоа што има голем број на отровни супстанции, токсични хемикалии и тешки метали и претставува опасност за природата и животната средина. Кога производот ќе се фрли и кога ќе заврши на депониите, штетните хемикалии од отпадот ќе завршат во земјата, воздухот или водата. Меѓу штетните хемикалии се многу отровни соединенија на олово, кадмиум, никел, жива, бакар, бариум, цинк, литиум, арсен, берилиум, хром, итн.

Кај нас во моментот е изработен Предлог-законот за управување со електричната и електронската опрема и отпадната електрична и електронска опрема. Со него е направено усогласување со европската директива за ограничувањето на употребата на одделни опасни супстанции во електричната и во електронската опрема. Со Законот се очекува да се постигнат следните цели:

- 1) Спречување на создавање и фрлање на отпадната електрична и електронска опрема;
- 2) Постигнување на високо ниво на повторна употреба, рециклирање и други видови на преработка на отпадната електрична и електронска опрема, како и намалување на отстранувањето на отпадот на депониите;
- 3) Обезбедување на услови за воспоставување и развој на пазар на повторна употреба, рециклирање и други начини на преработка на отпадната електрична и електронска опрема, и
- 4) Да се обезбеди еднаква положба на пазарот меѓу домашните и странските правни и физички лица и да се избегнат и отстранат трговските бариери кои можат да го нарушат пазарот.

Предложениот Закон го регулира и ограничувањето на употребата на одредени опасни супстанции во електричната и електронската опрема, затоа што опасните супстанции предизвикуваат сериозни проблеми во фазата на управување со отпадот, како што е случајот со оловото, живата, кадмиумот, хексавалентниот хром и некои бромови забавувачи на горење на пламен.

ПОТРОШУВАЧИ!

ДОКОЛКУ ИМАТЕ ПРОБЛЕМИ СО:

градба, мебел, сервисни услуги, облека и обувки, патувања и туристички агенции, продажба од врата до врата, финансиски услуги и осигурување, гаранција и гарантен лист, права на пациенти, јавни претпријатија, енергетика(заштеда на енергија во домот)

МОЖЕТЕ ДА СЕ ОБРАТИТЕ ДО:

ОРГАНИЗАЦИЈА НА ПОТРОШУВАЧИТЕ НА МАКЕДОНИЈА

Ул. „Водњанска“ бб. П.фах 150, 1000 Скопје
Советодавно биро - Скопје, тел. 02/3212-440; тел/факс: 02/3179-592
www.opm.org.mk e-mail:opm@opm.org.mk

ОРГАНИЗАЦИЈА НА ПОТРОШУВАЧИТЕ БИТОЛА

Ул. „Браќа Мингови“ бр. 5, 7000 Битола
тел./факс: 047/228 246

ОРГАНИЗАЦИЈА НА ПОТРОШУВАЧИТЕ ШТИП

Ул. „Васил Главинов“ бб, 2000 Штип
тел./факс: 032/385 592, моб.070 384 677

ОРГАНИЗАЦИЈА НА ПОТРОШУВАЧИТЕ ОХРИД

„Трговски Центар -Амам,бр.218/1, II кат, 6000 Охрид
тел./факс: 046/523 348

ОРГАНИЗАЦИЈА НА ПОТРОШУВАЧИТЕ КОЧАНИ

ул. Раде Кратовче бр.1, 2300 Кочани
тел./факс: 033/274 013.лок. 104

ОРГАНИЗАЦИЈА НА ПОТРОШУВАЧИТЕ ТЕТОВО

Ул. ЈНА, Општина Тетово, 1200 Тетово
тел./факс: 044/356 630

“Овој билтен беше овозможен во рамките на програмата CIVICA Mobilitas - имплементирана од ЦИРа и финансиски поддржана од SDC. Овде наведените мислења се мислењата на авторот/ите и нужно не ги рефлектираат мислењата на ЦИРа и SDC”.